

Syllabus errorum – encyklika pápeža Pia IX. z roku 1864 o najdôležitejších omyloch veku

Pius IX., vlastným menom Giovanni Maria Mastai-Ferreti, bol v poradí 25. pápežom rímskokatolíckej cirkvi a jeho pontifikát bol doteraz najdlhším v histórii pápežstva. Vláda Pia IX. sa vyznačovala mnohými liberálnymi reformami. Tesne po svojom nástupe napríklad vyhlásil amnestiu pre politických väzňov, zrušil cenzúru a vykonal niekoľko ďalších zásahov do štátnych štruktúr. Keď v Ríme vypuklo povstanie a Pius sa odmietol pripojiť k talianskej armáde v bojoch proti Rakúsku, bol prinútený opustiť mesto. Po návrate sa k celkovej situácii vyjadril hlavne zmenou svojho presvedčenia, ktoré dovtedy upriamoval na snahu o demokratické a republikánske zriadenie. Keďže však na „vlastnej koži“ mohol pocítiť negatívne dopady takéhoto spôsobu riadenia, upustil i od svojich dovtedajších liberálnych názorov. Medzi jeho dôležité počiny určite patrila rozsiahla reorganizácia cirkevných štruktúr a centralizáciou cirkevnej moci sa snažil dosiahnuť duchovnú obrodu v cirkvi.

Jeden z jeho najvýznamnejších krokov však predstavuje vydanie encykliky *Quanta cura*, 8. decembra 1864, v ktorej na nátlak jezuitov odsúdil 80 doktrín z rôznych oblastí spoločenského života a vymenované „základné mylné nauky našich čias“ tak zavrhol. V encyklike sa vyjadruje k 10 okruhom, z ktorých každý má ešte niekoľko bodov a odmieta v nich modernizmus, liberalizmus, racionalizmus či okolnosti, ktoré sa týkajú manželstva a mravouky. Dodatkom encykliky je *Syllabus omylov*. V ňom je odmietnutý názor, že každé náboženstvo je svojím spôsobom zamerané k spásu a že má podiel na Božom zjavení. Na svoju dobu (a vlastne i dodnes) to bol dokument veľmi kontroverzný, pretože odmieta koncept slobody vierovyznania a separáciu cirkvi od štátu. *Syllabus* bol vytvorený na základe výňatkov a parafráz z predchádzajúcich pápežských dokumentov a prezentovaný ako „odsúdené tvrdenia“. Nevysvetľuje, prečo sú dané tvrdenia nesprávne, len sa odvoláva na predchádzajúce vyjadrenia pápežských listín.

Reakcie na *Syllabus* boli zo strany protestantov jednoznačne negatívne. Vláda vo Francúzsku sa zas snažila obmedziť kolovanie encykliky a *Syllabu* vrámci vlastnej krajiny a dokonca zakázala vysvetľovať *Syllabus* počas kázne, hoci ho tlač mohla komentovať a diskutovať o ňom aj zo sekulárneho hľadiska. Katolícka cirkev zaujala nejednostranné stanovisko, mnoho veriacich prijalo *Syllabus* s nadšením, no väčšina ním bola šokovaná rovnako ako protestanti.